

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 25/02 đến 03/03/2013)

- Trung Quốc tiếp tục đưa một đội tàu hải giám ra Biển Đông
- Đài Loan sẽ tập trận bắn đạn thật ở Trường Sa
- Philippines phản đối Trung Quốc tuần tra ngư chính ở Biển Đông
- Hủy lịch in bản đồ Việt Nam không có Hoàng Sa, Trường Sa
- Đoàn Cảnh sát biển Nhật Bản thăm Việt Nam
- Hải quân Trung Quốc - Indonesia tăng cường hợp tác
- Mỹ khẳng định tiếp tục tập trung vào Châu Á

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Hải Nam, Trung Quốc thúc đẩy kinh tế hàng hải. Theo bản hướng dẫn do Cục Hải dương Quốc gia công bố hôm 22/2, tỉnh Hải Nam sẽ thành lập quỹ tài trợ ngư nghiệp, xây dựng cơ sở hạ tầng, công nghệ hàng hải, và bảo vệ môi trường sinh thái. Theo kế hoạch, cư dân trên cái gọi là “thành phố Tam Sa” sẽ được sử dụng máy rút tiền tự động cùng các thiết bị bán lẻ, và chính quyền sẽ có các biện pháp giúp giao dịch kinh doanh thủy sản ở “Tam Sa” được thuận tiện.

Hải quân Trung Quốc tiếp nhận tàu khu trục tàng hình. Chiều 25/2 tại Thượng Hải, hải quân Trung Quốc đã nhận bàn giao tàu khu trục thế hệ mới với khả năng tàng hình và tương thích điện tử cao. Tàu khu trục này có yêu cầu nhân sự gọn nhẹ hơn so với thế hệ tiền nhiệm Type 053, khi chỉ cần lực lượng thủy thủ đoàn bằng một phần ba. Dự kiến nhiệm vụ chính của tàu khu trục tàng hình Type 056 sẽ là hộ tống và săn tàu ngầm.

Chủ tịch danh dự Quốc dân Đảng Đài Loan thăm Trung Quốc. Từ 24 đến 27/2, Chủ tịch danh dự Quốc dân Đảng Đài Loan Liên Chấn đã dẫn đầu một đoàn đại biểu gồm 30 chính trị gia và doanh nhân thăm Trung Quốc. Ngày 25/2, Tổng bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình có cuộc hội đàm với ông Liên Chấn tại Bắc Kinh. Ông Tập nhấn mạnh: “Giới lãnh đạo mới của Đảng Cộng sản Trung Quốc có nhiệm vụ xúc tiến sự phát triển hòa bình ở eo biển Đài Loan và sự tái thống nhất hòa bình của hai bên bờ eo biển. Chúng tôi vẫn duy trì sự nhất quán trong các chính sách đối với Đài Loan bằng cách theo đuổi nguyên tắc một Trung Quốc.”

Trung Quốc tăng cường diễn tập thực chiến. Ngày 26/2, Bộ Tổng tham mưu quân đội Trung Quốc cho biết, trong năm 2013 quân đội nước này sẽ triển khai tổng cộng 40 cuộc tập trận, bao gồm tập trận hiệp đồng lục - không quân, tập trận đối kháng thực đạn trên biển xa, tập trận hiệp đồng phòng không quân binh chủng với mục tiêu nâng cao khả năng chiến đấu của quân đội.

Trung Quốc lại đưa 1 đội tàu hải giám ra Biển Đông. Sáng 28/2, một đội tàu hải giám của

Trung Quốc đã rời cảng Tam Á, Hải Nam để tiến hành cái gọi là “các nhiệm vụ tuần tra

thường kỳ” ở vùng Biển Đông. Cơ quan An toàn Hàng hải Hải Nam cho biết đội tàu này bao gồm các tàu Hải tuần 21, Hải tuần 31 và Hải tuần 166. Các nhiệm vụ này sẽ “tăng cường năng lực thực thi luật hàng hải của Trung Quốc và kiểm tra khả năng phản ứng nhanh” của đội tàu hải giám Trung Quốc tại Biển Đông.

Đài Loan sẽ tập trận bắn đạn thật ở Trường Sa. Cục Hải tuần Đài Loan hôm 1/3 cho biết lực lượng này sẽ triển khai tập trận bắn đạn thật trên đảo Ba Bình trong khoảng thời gian 3 ngày từ 9/4 đến 11/4. Pháo 40 mm và súng cối 120 mm, sẽ được sử dụng trong cuộc tập trận. Những vũ khí hạng nặng này được Đài Loan triển khai trên đảo Ba Bình vào năm ngoái.

+ Việt Nam:

Hủy lịch in bản đồ Việt Nam không có Hoàng Sa, Trường Sa. Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch thành phố Đà Nẵng vừa tịch thu gần 500 cuốn sổ tay và lịch in bản đồ Việt Nam nhưng không có quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa của Việt Nam. Số hàng này do Công ty TNHH TCIE Việt Nam nhập từ Trung Quốc về, qua Cảng Đà Nẵng.

+ Philippines:

Philippines phản đối Trung Quốc tuần tra ngư chính ở Biển Đông. Bộ Ngoại giao Philippines hôm 26/2 kêu gọi Trung Quốc “hãy hành xử một cách có trách nhiệm” trong bối cảnh căng thẳng đang gia tăng. Phát ngôn viên Bộ ngoại giao Philippines Raul Hernandez tuyên bố “Một lần nữa chúng tôi kêu gọi Trung Quốc tôn trọng chủ quyền lãnh thổ và vùng đặc quyền kinh tế của Philippines. Philippines phản đối các cuộc tuần tra hàng hải của Trung Quốc trong vùng biển chủ quyền của Philippines tại Biển Đông”.

+ Mỹ:

Mỹ khẳng định tiếp tục tập trung vào Châu Á.

Trong bối cảnh ngân sách quốc phòng của Mỹ sẽ bị cắt giảm, Trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng phụ trách Châu Á - Thái Bình Dương ông Mark Lippert hôm 27/2 khẳng định “Chính sách tái cân bằng là ưu tiên hàng đầu và chúng tôi sẽ nỗ lực để tiếp tục. Mỹ sẽ tiếp tục thắt chặt quan hệ đồng minh với các nước châu Á, triển khai lực lượng quân sự trong khu vực theo mô hình hiện nay” trong nhiệm kỳ hai của Tổng thống Obama.

Quan hệ các nước

Trung Quốc cam kết tăng cường hợp tác với Brunei. Ngày 27/2, tại Bắc Kinh, Chủ tịch Chính hiệp Trung Quốc Giả Khánh Lâm đã tiếp Bộ trưởng Ngoại giao và Thương mại Brunei, Hoàng thân Mohamed Bolkiah. Chủ tịch Giả Khánh Lâm cho biết, Trung Quốc sẵn sàng hợp tác với Brunei, giữ vững định hướng lớn của quan hệ Trung Quốc - ASEAN, kiên trì chủ đề phát triển và hợp tác, thúc đẩy quan hệ Trung Quốc - ASEAN có bước phát triển lớn hơn.

Đoàn Cảnh sát biển Nhật Bản thăm TP Hồ Chí Minh. Từ ngày 27/2 đến ngày 1/3, Đoàn Cảnh sát biển Nhật Bản do Phó Đô đốc Kiyoshi Saishoji, Cục trưởng Cục Bảo vệ và cứu nạn Nhật Bản dẫn đầu, đã đến thăm Thành phố Hồ Chí Minh và thành phố Vũng Tàu. Chuyến thăm lần này là dịp để tăng cường hợp tác quốc tế, chia sẻ kinh nghiệm giữa lực lượng Cảnh sát biển Nhật Bản và Cảnh sát biển Việt Nam, góp phần thúc đẩy hợp tác giữa các lực lượng thực thi pháp luật trong khu vực và quốc tế.

Hải quân Trung Quốc-Indonesia tăng cường, mở rộng hợp tác. Ngày 28/2, trong buổi tiếp Tư lệnh Hải quân Indonesia Didit Herdiawan tại Bắc Kinh, Phó tư lệnh Hải quân Trung Quốc Xu Hongmeng nói rằng Indonesia và Trung Quốc đóng một vai trò quan trọng đặc biệt trong việc bảo vệ các tuyến đường biển ở khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Hải quân hai nước có thể tăng cường và mở rộng hợp tác hiện có thông qua nhiều hình thức, từ tiến hành các chuyến thăm lẫn nhau giữa sỹ quan hai nước đến trao đổi các sỹ quan cho các hoạt động mang tính chiến lược hơn.

Tăng cường hợp tác hai Ban thư ký ASEAN-SAARC. Đoàn đại biểu Hiệp hội Hợp tác Khu vực Nam Á (SAARC), do Tổng thư ký tổ chức này, ông Ahmed Saleem dẫn đầu đã thăm và làm việc với Ban thư ký ASEAN tại Indonesia. Trong chuyến thăm này, các nhà lãnh đạo Ban thư ký hai bên đã thảo luận những vấn đề song phương và khu vực cùng quan tâm, xem xét Kế hoạch hoạt động quan hệ đối tác của hai Ban thư ký ASEAN và SAARC giai đoạn 2008-2009 và các hoạt động hợp tác thiết thực trong tương lai.

Phân tích và đánh giá

“Chuỗi ngọc trai của Trung Quốc tại Ấn Độ Dương?” của *Robert D. Kaplan*. Trung Quốc dường như vừa nắm quyền điều hành đối với cảng Gwadar của Pakistan, hải cảng mà Trung Quốc đã đầu tư 200 triệu USD trong quá trình xây dựng. Đây rõ ràng là một bước đi chiến lược nhằm tăng cường ảnh hưởng của Trung Quốc ở một khu vực trong yếu bởi hải cảng thuộc Ấn Độ Dương này rất gần biên giới với Iran và cũng rất gần đường ra Vịnh Péch - xích. Vị trí địa chính trị của cảng Gwadar rất đáng quan tâm và điều đáng quan tâm hơn là động thái kể trên của Trung Quốc diễn ra trong lúc Mỹ đang thực hiện tiến trình rút quân khỏi Afganistan. Có quyền điều hành cảng Gwadar sẽ giúp Trung Quốc thoát khỏi thế “lưỡng nan ở Malacca”, khu vực eo biển mà Trung Quốc phụ thuộc rất nhiều cho tuyến vận chuyển nhiên liệu nhập khẩu từ vùng Trung Đông. Nếu thông tuyến từ cảng Gwadar, vấn đề chuyển tải năng lượng và hàng hóa đi -

về Trung Quốc sẽ không còn phụ thuộc nhiều vào eo biển Malacca. Ngoài ra, Trung Quốc cũng có khả năng thiết lập một trạm thông tin gần vịnh Péch - xích để điều hành hoạt động của cảng Gwadar. Ngoài việc tạo việc làm cho các công ty Trung Quốc, chuỗi ngọc trai vừa là “đồ trang sức có giá trị” vừa tạo nên thế địa chính trị chiến lược cho Trung Quốc. Đến nay, thậm chí một số quan chức lãnh đạo Đảng Cộng Sản Trung Quốc đã khẳng định “Trung Quốc có quyền hiện diện tại Ấn Độ Dương”. Với các nước trong vùng, người Trung Quốc từng giúp Srilanca xây dựng tổ hợp hải cảng Hambantota vào năm 2009; xây dựng cảng Container ở thành phố cảng Chittagong của Bangladesh và cảng nước sâu tại đảo Sonadia cũng của Bangladesh. Ngoài ra Trung Quốc còn là nhà đầu tư tiềm năng trong dự án xây dựng cảng và tuyến đường ống dẫn dầu từ Nam Sudan tới Lamu của Kenya, một vùng thuộc miền Tây của Ấn Độ Dương... Nhìn từ bên ngoài vào, đó vẫn chỉ là một “chuỗi ngọc trai” nhưng một biến thái của “căn cứ hải quân” đã được Trung Quốc dựng lên xung quanh Ấn Độ Dương.

“Brunei với những thách thức trong năm chủ tịch ASEAN” của *Murray Hiebert, Jeremiah O. Magpile*. Brunei, quốc gia nhỏ bé tại Đông Nam Á với chỉ 400.000 dân, đang phải đối mặt với nhiều thách thức trong năm nay khi mà nước này được giữ chức chủ tịch khối 10 nước ASEAN. *Đầu tiên*, Brunei cần đóng góp vào việc quản lý

căng thẳng tại khu vực mang nhiều đặc tính chiến lược như Biển Đông, sau những mâu thuẫn nảy sinh bởi nước chủ tịch năm ngoái, Campuchia –quốc gia nhận được các khoản viện trợ đáng kể từ Trung Quốc – đã 2 lần tìm cách hạn chế các cuộc thảo luận về các hành động quyết đoán trên biển của Trung Quốc. Điều này đã khiến một số quốc gia ở Đông Nam Á phản đối. *Thứ hai*, với mục tiêu của khối hướng tới thành lập Cộng đồng Kinh tế (AEC) vào cuối năm 2015, Brunei cần phải thúc giục các nước láng giềng đạt được đột phá trong việc thực thi bản lộ trình kinh tế đã vạch ra trước đây. *Thứ ba*, là phải lôi kéo Mỹ và Trung Quốc tiếp tục tham gia vào Hội nghị thượng đỉnh Đông Á (EAS). Nhiều nước Đông Nam Á đang tự hỏi rằng sự ra đi của Ngoại trưởng Hillary Clinton và Trợ lý Ngoại trưởng đặc trách khu vực Đông Á-Thái Bình Dương Kurt Campbell sẽ có tác động như thế nào đến chiến lược tái cân bằng Châu Á của Mỹ và quan hệ giữa Mỹ và ASEAN. Việc Brunei có hoàn thành được nhiệm vụ hay không sẽ phần nào phụ thuộc vào các kỹ năng ngoại giao của Bộ ngoại giao nước này. Bộ trưởng Ngoại giao của Brunei, ông Mohamed Bolkiah ủng hộ cái ông gọi là “ngoại giao quốc phòng”, một học thuyết nhằm thúc đẩy các cuộc đối thoại thường xuyên và đẩy mạnh mối quan hệ riêng giữa các nước. Đây là những kỹ năng mà Bộ trưởng ngoại giao Brunei sẽ sử dụng để cố gắng làm hạ nhiệt tranh chấp trong khu vực.

“Những tác nhân chính đối với chiến lược Hướng Đông của Ấn Độ” của P K Ghosh. Với những ai muốn giải quyết tranh chấp Biển Đông,

thì các dấu hiệu cho thấy khả năng Ấn Độ có thể can dự sâu hơn vào tranh chấp và nguy cơ một cuộc xung đột âm ỉ có thể bùng nổ đang trở nên hết sức rõ ràng và đáng ngại. Các phát biểu của đô đốc Hải quân Ấn Độ trong đó nói rằng Hải quân Ấn Độ sẵn sàng gửi tàu chiến để bảo vệ các lợi ích của nước này tại Biển Đông đã trở thành một phát biểu gây nhiều tranh cãi. Một dấu hiệu khác nữa tới từ hội nghị thượng đỉnh ASEAN tổ chức tại Delhi, sự kiện này đã tái khẳng định vai trò đang ngày càng rõ ràng của Ấn Độ tại khu vực với trọng tâm được đổi mới chú trọng vào “Chính sách Hướng Đông” của họ. Nhưng cũng không kém phần quan trọng, đây là động thái nhằm giảm bớt phần nào tầm ảnh hưởng rộng khắp của “con voi trong phòng” Trung Quốc. Do đó, trong khi việc cải thiện các hoạt động thương mại là một vấn đề quan trọng,

thì chính “tự do hàng hải” và an ninh hàng hải mới là vấn đề thực sự khiến ASEAN phải tìm kiếm sự can dự lớn hơn của Ấn Độ ở vùng Biển Đông luôn biến động. Lợi ích của Ấn Độ không chỉ nằm ở việc 50% hoạt động thương mại tại vùng phía Đông phải qua khu vực đầy hỗn loạn

này mà còn bởi Ấn Độ đang có những dự án đầu tư thăm dò dầu khí đáng kể tại đây. Do đó, Ấn Độ cần phải bảo đảm được tự do hàng hải tại khu vực cùng với việc các tài sản quốc gia hợp pháp của nước này được bảo vệ, các lợi ích chiến lược và lợi ích quốc gia được duy trì. Ấn Độ, với tư cách là một quốc gia bên ngoài, sẵn sàng đóng vai trò là một nhân tố tạo ổn định đáng tin cậy trong khu vực và Ấn Độ không thể nào tiếp tục tỏ ra do dự được nữa. Trong bối cảnh Trung Quốc can dự vào sâu sau chiến lược của Ấn Độ - Ấn Độ Dương- thì một kế hoạch can dự tại Biển Đông sẽ giúp Ấn Độ có lợi thế chiến lược. Do đó, tham gia vào cuộc cạnh tranh tại đây không phải là một lựa chọn mà là một điều bắt buộc để bảo vệ các lợi ích chiến lược và những mong mỏi của Ấn Độ.

“Mỹ sẽ trung lập đối với tranh chấp trên biển?” của *Michael T. Klare*. Khi nói về tranh chấp biển đảo ở Tây Thái Bình Dương, các quan chức Mỹ luôn khẳng định rằng chính quyền Obama không đứng về bên nào và phản đối việc sử dụng vũ lực để giải quyết vấn đề. Trong một

tuyên bố tại Tokyo hồi tháng 10/2012, Thứ trưởng Ngoại giao Mỹ William Burns cũng khẳng định Mỹ không đứng về bên nào trong tranh chấp ở Biển Đông và Biển Hoa Đông. Nhưng thực tế quan điểm của Mỹ khó có thể trung lập như họ nói. Mỹ có những lợi ích riêng ở khu vực. Từ lâu, Hải quân Mỹ đã thống trị vùng biển này và đó là một tuyến đường quan trọng cho các tàu chiến Mỹ đi từ Thái Bình Dương đến Trung Đông. Ngoài ra, sự can dự ngày càng tăng của các công ty năng lượng của Mỹ trong việc khai thác dầu và khí tự nhiên ở Biển Đông cũng là một lý do khiến Mỹ quan tâm đến Biển Đông. Và giống như Trung Quốc, Mỹ cũng củng cố lời nói của mình bằng sức mạnh quân sự. Họ cam kết viện trợ thêm vũ khí, huấn luyện quân sự cho các đồng minh. Theo quan điểm của các nước tranh chấp chính tại khu vực, Mỹ khó có thể xem như một bên trung lập, không thiên vị. Trung Quốc luôn cho rằng, Mỹ đã tỏ ra thiên vị trong các tranh chấp biển đảo và là một trở ngại trong việc Trung Quốc có thể đạt được những mục tiêu hợp pháp của mình. Nhiều người Trung Quốc nghĩ rằng Washington đang tích cực khuyến khích Nhật Bản và Philippines áp dụng một lập trường cứng rắn hơn trong các vùng lãnh thổ có tranh chấp, như là một cách để kiềm chế sự trỗi dậy của Trung Quốc. Với những nước khác, Mỹ là nguồn cổ vũ tinh thần, nguồn viện trợ quân sự và, nếu sự việc diễn ra ngoài tầm kiểm soát, thì có thể sẽ là nguồn hỗ trợ tác chiến trực tiếp. Nói một cách khác, bất kể ý định của chính quyền Obama là gì đi chăng nữa khi áp dụng chiến lược trục xoay tới khu

vực Thái Bình Dương, chắc chắn đã làm tăng nguy cơ bùng nổ và khơi gợi các hành vi có thể dẫn đến chiến tranh tại Biển Đông và Biển Hoa Đông.

“Điều gì xảy ra tiếp sau khi Trung Quốc từ chối ra Tòa trọng tài?” của Carlyle A. Thayer.

Ngày 19/2, Trung Quốc nói rằng nước này từ chối tham gia cùng Philippines đưa yêu sách của hai bên tại Biển Đông ra tòa trọng tài quốc tế. Một số đánh giá về sự kiện trên như sau. 1) Trong bối cảnh hiện tại, nếu không có sự tham gia của Trung Quốc, liệu một tòa án có thể được thành lập và đi vào hoạt động hay không? Việc chỉ định năm thành viên để thành lập Tòa trọng tài theo yêu cầu chính thức của Philippines là vấn đề phụ thuộc vào vị chánh án của Tòa án Quốc tế về Luật Biển. Tòa trọng tài phải hoàn thành hai việc trước khi tòa có thể đi vào hoạt động. Đầu tiên, tòa trọng tài phải quyết định việc liệu tuyên bố và thông báo của Philippines có phải sự vận dụng sai luật pháp quốc tế hay không. Thứ hai, Tòa trọng tài phải quyết định

liệu tòa có thẩm quyền trong vụ này hay không. 2) Nếu tòa án ra các quyết định có lợi cho Philippines, liệu phán quyết có tính ràng buộc hay không và phán quyết này sẽ được thực thi như thế nào? UNCLOS quy định rằng quyết định của Tòa trọng tài có tính ràng buộc đối với tất cả các thành viên. Nhưng UNCLOS không có điều khoản nào dành cho việc thực thi hay tuân thủ các phán quyết được đưa ra. 3) Điều gì sẽ xảy ra nếu Trung Quốc từ chối tuân thủ theo phán quyết này? Nếu Trung Quốc vi phạm trắng trợn phán quyết và tiếp tục chiếm giữ bất hợp pháp một số thực thể, thì trên thực tế các quốc gia trong khu vực sẽ khó có thể làm gì. Nếu một quốc gia định dùng đến vũ lực, thì đây sẽ là một cuộc đối đầu không cân sức mà phần thắng sẽ thuộc về phía Trung Quốc. 4) Việc Trung Quốc từ chối cách giải quyết trên liệu có phải là một nhân tố có tác động tiêu cực tới các bên yêu sách khác như Việt Nam trong việc tìm kiếm một cách giải quyết pháp lý tương tự trong tương lai hay không? Đúng vậy, nếu Trung Quốc từ chối tuân theo các quyết định của tòa trọng tài, các quốc gia khác sẽ tiếp tục đối mặt với việc Trung Quốc khẳng định quyền tài phán lãnh thổ trên Biển Đông. Các điều khoản phân xử của UNCLOS về giải quyết các tranh chấp chỉ liên quan đến phân xử tranh chấp quyền tài phán hàng hải chứ không phải quyền tài phán lãnh thổ./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp